

*В страната ни близо
50% от ромското
население живее по
селата*

който ролите на мъжете и жените, на бащите и майките са доволно сложно преплетени и не съществуват в изчистен вид“ (Ячкова 2002:24). При междинния модел част от функциите на брака се изпълняват според традицията, а друга част – според принципите на дружеската взаимопомощ.

В страната ни близо 50% от ромското население живее по селата (Томова 1995:27). Като се има предвид, че огромната част от селското ромско население е точно от традиционни семейства, а и не малка част от градските роми (особено в по-малките градове) принадлежат към такива семейства, има основания да се твърди, макар и приблизително, че над 60% от ромите в България живеят в условията на традиционния тип ромско семейство.

Всяко ромско дете, на което е отредено да расте в такъв тип семейство, има своето значително място в него и то се определя от неговите възраст, пол и здравословно състояние. От най-ранна детска възраст то е възпитавано преди всичко в изключително уважение към по-възрастните, в готовност да защити семейно-родовата чест, в привързаност и обич към всички членове на рода (особено към по-възрастните), в опазване на семейно-родовите традиции, обичаи, правила и норми на живот, в ранното включване и усвояване на семейния бизнес, който често съвпада със семейно-родовите традиции в практикуваните професии: калайджици, ковачи, ситари, джамбазци, кошничари, въжари и т.н. В таква семейство влияние върху ромското дете имат не само майката и бащата, но и бабата, дядото, чичото, лелята, вуйчото, калекото, вуйната, стринката, по-големите братя и сестри, братовчеди и братовчедки. В цялата тази плеяда от роднини и близки всеки има своето място, определено от неговата възраст, пол, лично обаяние и влияние сред другите, престижа от припечелването на средства за прехрана, уменията му да преговаря, посредничи и потушава конфликти и т.н.

В тези семейства нравствено-емоционалният свят на децата е богат, имат силна нагласа към положителна ценностна ориентация и добри възможности за бърза адаптация към умствен труд. Учениците, произхождащи от такива семейства, често са много добри по успех в кварталните ромски училища, но и бързо прогресират и лесно се адаптират сред връстниците си българчета в смесените училища.

В онези ромски семейства, в които родителите са много млади, често и непълнолетни (нещо нормално за ромската общност), встъпването в семейни отношения става под пълната опека и покровителство на по-старите членове на семейството. Изключителни правомощия в това отношение имат бащата и майката на младоженеца. В голямото ромско семейство това покровителство се приема съвсем нормално от младите и те почти никога не му се съпротивляват. Но ако те гръзнат да му се противопоставят или сами си избират съпрузи, старите са категорични: приема се мярката за отлъчване или изгонване от семейството. Това е най-страшното и жестоко наказание при ромите изобщо. Разбира се, съвременният начин на живот доста промени изконните традиции, но по отношение на уважението и зачитане мнението на по-възрастните, моралните ценности, етичните норми и правилата на поведение ромите са твърде, твърде консервативни. Това е основната причина точ-